

λει φωτογραφίαι τῶν κειμένων (Πίνακες I—XLII) ὡς καὶ κατάλογοι τῶν Πινάκων. Τὸ κύριον τμήμα τοῦ ἔργου ἀποτελεῖ τὸ σῶμα τῶν ἐπιγραφῶν τῶν Μυκηναῶν, ἔνθα περιλαμβάνονται τὰ σχέδια τῶν ἐπιγραφῶν, τὸ κείμενον ἐκάστης ἐξ αὐτῶν ἐν μεταγραφῇ καὶ ὑπομνηματισμός. Ὁ ὑπομνηματισμὸς ἀφορᾷ ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὸν καθορισμὸν τοῦ γραφέως, τοῦ τόπου καὶ τῆς χρονολογίας ἀνευρέσεως τῆς ἐπιγραφῆς, τῶν διαστάσεών της, ὡς καὶ εἰς τὰς παλαιότερας αὐτῆς ἐκδόσεις, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὰ προβλήματα τὰ ὁποῖα δημιουργεῖ ἡ μεταγραφὴ καὶ ἡ ἀνάγνωσις τῶν διαφόρων σημείων. Ὁ Πίναξ τῶν σημείων καὶ τῶν γραφῶν περιλαμβάνει δύο εἰδῶν πίνακας. Ἐν πρώτοις πίνακα τῶν συλλαβογραμμάτων τῶν πινακίδων κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν καὶ τῶν ἰδεογραμμάτων κατ' ἀριθμητικὴν, ἐν συνεχείᾳ δὲ πίνακα τῶν διαφόρων γραφῶν τῶν ἐπιγραφῶν, ταυτισθέντων (γραφεῖς 51—64) καὶ μῆ.

Ἀκολουθοῦν Πίναξ τῶν λέξεων (κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν) καὶ τῶν ἰδεογραμμάτων μετὰ πλήρους παραπομπῆς (βλ. σ. 119: *e-ku-se-we-ge* Wt 501 β. 2, *e-ne-me-na* Ge 603. 2, *je-ra* Z 202, *e-ri-tu-ri-na* V 659. 4, *e-ro-ra-ke-ja* Fo 101. 9 κλπ.). Πίναξ τῶν κειμένων διατεταγμένων κατ' ἀξίονισαν ἀριθμητικὴν τάξιν βάσει τοῦ ἀριθμοῦ ἐκάστης ἐπιγραφῆς (δηλοῦνται ἐπίσης ἡ χρονολογία καὶ ὁ τόπος εὑρέσεως τοῦ κειμένου ὡς καὶ ὁ γραφεὺς (βλ. σ. 135: 101 (Fo) - 1952 - Οἰκία τοῦ ἐμπόρου τοῦ ἐλαίου - γραφεὺς 35) ἢ βάσει τῆς σειρᾶς εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει (σημειώτεον ὅτι ἡ σειρά καθορίζεται διὰ τοῦ δείκτου κατατάξεως ἐκάστης ἐπιγραφῆς· βλ. σ. 139: Au 102 - 1952 - Οἰκία τοῦ ἐμπόρου τοῦ ἐλαίου - γραφεὺς 52· Au 609 - 1954 - Οἰκία τῆς Σφιγγῶς - γραφεὺς 57 κλπ.). Ἐπεταί δέ, τέλος, Πίναξ τῶν γραφῶν μετὰ συγχρόνου παραθέσεως τῶν ὑπ' αὐτῶν γεγραμμένων ἐπιγραφῶν (γραφεὺς 51: Oe 104, 106, 107, 110, 111, 118, 124· γραφεὺς 52: Au 102 κλπ.).

Ἡ παροῦσα ἐκδοσις τῶν ἐπιγραφῶν τῶν Μυκηναῶν δὲν ἔρχεται ἀπλῶς νὰ καλύψῃ τὸ χρονικὸν κενὸν τὸ ὁποῖον δημιουργεῖται ἀπὸ τῆς παλαιότερας ἐκδόσεως τῶν μυκηναϊκῶν κειμένων (πρβλ. MT I, II, III, IV), ἀλλὰ σκοπεῖ εἰς τὴν ἀπὸ πάσης ἀπόψεως πληρεστέραν ἐκδοσιν τῶν εἰς τὰς Μυκήνας ἀνευρεθεισῶν ἐπιγραφῶν. Τοῦτο ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς πιστοτάτης, κατὰ τὸ δυνατόν, ἀποδόσεως τῶν κειμένων τῶν ἐπιγραφῶν (σχέδιον, μεταγραφὴ) καὶ διὰ τοῦ ἐμπεριστατωμένου ὑπομνηματισμοῦ διὰ τοῦ ὁποῖου ἀποκτᾷ ὁ μελετητὴς πλήρη εἰκόνα τῆς ἱστορίας τοῦ κειμένου ὡς καὶ τῶν προβλημάτων τὰ ὁποῖα δημιουργεῖ ἡ ἀνάγνωσις καὶ μεταγραφὴ ὠρισμένων σημείων αὐτοῦ. Ἡ παράθεσις, τέλος, τῶν διαφόρων πινακῶν καθιστᾷ εὐχρηστότερον τὸ ἔργον, διευκολύνει δὲ γενικῶς τόσον εἰς τὴν μελέτην τῶν εἰς αὐτὸ συμπεριλαμβανομένων κειμένων ὅσον καὶ εἰς τὴν συγκριτικὴν ἐξέτασιν αὐτῶν πρὸς τὰς ἐπιγραφὰς τῆς Πύλου καὶ τῆς Κνωσοῦ.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΘΕΟΦΑΝΟΠΟΥΛΟΥ — ΚΟΝΤΟΥ

*
*
*

ANNA SACCONI. **Corpus delle iscrizioni vascolari in lineare B.** Con prefazione di G. Pugliese Carratelli. Roma 1974: Edizioni dell'Ateneo, Incunabula Graeca, 57, σ. 256 + LXIX πίνακ.

Ἡ παροῦσα ἐκδοσις ἀναληφθεῖσα ὑπὸ τῆς διαπρεποῦς φιλολόγου καὶ ιστορι-

κοῦ A. Saccconi ἀποτελεῖ τὸ δεῦτερον μετὰ τὸ ἔργον τοῦ J. Raison¹ σῶμα τῶν ἐπὶ ἀγγείων ἐπιγραφῶν τῆς Γραμμικῆς Γραμμῆς Β. Ἡ βασικὴ διαφορὰ τῶν δύο ἐκδόσεων, ὅπως ἡ ἴδια ἡ Saccconi ἀναφέρει εἰς τὸν Πρόλογον (σσ. 9—11), εἶναι ὅτι ἐνῶ τὰ κριτήρια τοῦ Raison κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἔργου τοῦ ἦσαν ἀρχαιολογικά, τὰ ἰδικά της εἶναι καθαρῶς ἐπιγραφικά. Ἡ βασικὴ αὕτη διαφορὰ μεταξὺ τῶν δύο ἐκδόσεων εἶναι ἰδιαιτέρως ἐμφανῆς εἰς τὸν τρόπον ταξινομήσεως τῶν κειμένων ὡς καὶ εἰς τὴν μέθοδον ἢ ὅποια ἐχρησιμοποιήθη κατὰ τὴν μεταγραφὴν αὐτῶν. Οὕτως, ἐπὶ παραδειγματι, ἐνῶ ὁ Raison χρησιμοποιεῖ ἴδιον σύστημα ταξινομήσεως ὡς καὶ ἰδίους κανόνας κατὰ τὴν μεταγραφὴν τῶν κειμένων, ἢ μεταγρῆ καὶ ἢ ἀπόδοσις κειμένων εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς Saccconi γίνεται κατὰ τὰς θεσπισθείσας ἐν Wingspread συμβατικὰς ἀρχὰς («Wingspread convention»)² αἱ ὅποιαι τηροῦνται γενικῶς κατὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν μυκηναϊκῶν ἐπιγραφῶν.

Τὸ ἔργον, πλὴν τοῦ Προλόγου καὶ τοῦ Καταλόγου βραχυγραφῶν καὶ συμβόλων, περιλαμβάνει τὰ ἐξῆς μέρη: Εἰσαγωγὴν εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐπιγραφῶν (27—64), Κατάλογον τῶν ἐπιγραφῶν (σσ. 69—189) Πίνακα τῶν σημείων (σσ. 193—203), Παράρτημα (207—242), Κατάλογον τῶν λέξεων (σσ. 245—248), Συσχετιστικὸς (Συγκριτικὸς) πίνακας τῶν κατὰ ἐκδόσεις ἀριθμήσεων τῶν ἐπιγραφῶν (σσ. 221—247). Ἀκολουθοῦν Πίνακες (I—LXIX) καὶ Κατάλογος τῶν Πινάκων βάσει τῶν κειμένων (249—251).

Εἰς τὸν Πρόλογον ἡ συγγραφεὺς ἀφοῦ ἀναφερθῆ ἐν πρώτοις διὰ βραχέων εἰς τὰς παλαιότερας ἐκδόσεις τῶν ἐπὶ ἀγγείων ἐπιγραφῶν ἀναλύει συστηματικώτερον τὰ σημεία εἰς τὰ ὅποια ἡ ἔκδοσις της διαφέρει τῆς ἀντιστοίχου ἐκδόσεως τοῦ Raison, τονίζουσα κυρίως τοὺς λόγους οἱ ὅποιοι τὴν ὤθησαν εἰς τὴν ἀνάληψιν τῆς παρουσίας ἐκδόσεως. Ἐν συνεχείᾳ, ἐκθέτει διὰ βραχέων τὰ κυριώτερα ἐκ τῶν προβλημάτων τὰ ὅποια τὴν ἀπασχόλησαν κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἔργου τὰ ὅποια ἀφοροῦν εἰς τὴν ταξινόμησιν καὶ ἀρίθμησιν τῶν ἐπιγραφῶν, εἰς τὴν μεταγραφὴν, τὴν ἀπόδοσιν καὶ τὸν ὑπομνηματισμὸν τῶν κειμένων, εἰς τὸν καθορισμὸν γραφῶν, κ.λπ. Παραθέτει δέ, τέλος, Πίνακα τῶν βραχυγραφῶν καὶ συμβόλων τῶν ὁποίων κάμνει χρῆσιν.

Εἰς τὸ τμήμα τὸ ὅποιον ἐπιγράφεται «Εἰσαγωγὴ εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐπιγραφῶν» ἀναφέρονται αἱ περιοχαὶ ἀνευρέσεως αὐτῶν (I Ἄργολις (Μυκῆναι, Τίρυνς), II Ἀττικὴ (Ἐλευσίς) III Βοιωτία (Κρεῦσις, Ὀρχομενός, Θῆβαι) IV Κρήτη (Κνωσός, Χανιά, Μαμελοῦκο), ἀναγραφομένου ἐκάστοτε τοῦ ἀκριβοῦς τόπου ὡς καὶ χρονολογίας ἀνευρέσεως τῶν ἐπιγραφῶν, τῶν προγενεστέρων ἐκδόσεων αὐτῶν ὡς καὶ τῶν χαρακτηριστικωτέρων γνωρισμάτων τῶν ἀγγείων ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶναι κεχαραγμένοι αὐταί.

Ἡ ταξινόμησις τῶν ἐπιγραφῶν γίνεται βάσει τῆς περιοχῆς ἐκ τῆς ὁποίας ἐκάστη προέρχεται, καθοριζομένου οὕτω καὶ τοῦ ἀρκτικοῦ συμβόλου (δείκτου κατατάξεως): ΜΥ=Μυκῆναι, ΤΙ=Τίρυνς, ΘΗ=Θῆβαι, ΚΡ=Κρεῦσις, ΟΡ=Ὀρχομενός, ΚΗ=Χανιά κ.λπ. Προηγεῖται ἡ παράθεσις τοῦ σχεδίου τῆς ἐπιγραφῆς, ἀκολουθεῖ δὲ ἡ μεταγραφὴ τοῦ κειμένου. Ὁ ὑπομνηματισμὸς ἀφορᾷ εἰς τὸν τόπον καὶ τὴν χρονολογίαν ἀνευρέσεως τοῦ ἀγγείου ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶναι κεχαραγμένη ἢ ἐπιγραφῆ, εἰς προγενεστέρως ἐκδόσεις τοῦ κειμένου ὡς καὶ εἰς γενικὰς

1. J. Raison. Les vases à inscriptions peintes de l'âge mycénien et leur contexte archéologique. Roma 1968: Edizioni dell'Ateneo.

2. Βλ. «The Wingspread Convention for the transcription of Mycenaean (Linear B) texts», ἐν Mycenaean Studies, 253—262.

πληροφορίας περί τοῦ ἀγγείου (εἶδος, διαστάσεις, κ.λπ.). Εἰς τὸν Πίνακα τῶν σημείων περιλαμβάνονται δύο κατηγορίαι σημείων : 1. σημεία περιεχόμενα εἰς τὸ συλλαβάριον τῆς Γραμμικῆς Γραφῆς Β (*da, ro, pa, te, to, na, di*, κ.λπ.) 2. σημεία μὴ περιλαμβανόμενα εἰς τὸ συλλαβάριον τῆς Γραμμικῆς Γραφῆς Β (βλ. 1, TH 847· 2, OR 1· 3 KN 1715).

Ἡ ἔκδοσις τοῦ σώματος τῶν ἐπὶ ἀγγείων ἐπιγραφῶν τῆς Γραμμικῆς Β συμπληροῦται διὰ τῆς παραθέσεως ἀφ' ἑνὸς μὲν καταλόγου τῶν λέξεων αἱ ὁποῖαι περιλαμβάνονται εἰς τὰ ἐκδοθέντα κείμενα, ἀφ' ἑτέρου δὲ συσχετιστικῶν (συγκριτικῶν) πινάκων τῆς ἀρίθμησεως τῶν κειμένων τῆς παρούσης ἐκδόσεως μετὰ τῶν ἀντιστοίχων κειμένων τῶν προγενεστέρων ἐκδόσεων. Αἱ ἐκδόσεις αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν κατὰ τὸν συσχετισμὸν—πλὴν τῆς παρούσης—εἶναι αἱ ἐξῆς : τοῦ Raison (*Les vases à inscriptions peintes de l'âge mycénien et leur contexte archéologique*), τοῦ G. Pugliese - Carratelli (*Le iscrizioni preelleniche di Haghia Triada in Creta e della Grecia peninsulare, Monumenti Antichi pubblicati per cura della R. Accademia d'Italia [=Accademia dei Lincei], τόμ. 40 (1945), στήλ. 603 - 610, πίν. 30—40*) ὡς καὶ τῶν ἐκδόσεων τῶν μυκηναϊκῶν ἐπιγραφῶν (MT I, MT II, MT III). Λαμβάνονται ἐπίσης ὑπ' ὄψιν μελέται ἀναφερόμεναι εἰς μεμονωμένα συλλογὰς ἐπιγραφῶν οἷον K. Müller, *Tiryns. Bügelkannen mit Inschriften*. Χειρ. Ἀρχ. Ἀθην. 242 (ἀνεκδ.)· φωτογραφίαι τοῦ Γερμανικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου (=FOTO DAI) ὡς καὶ ἐξῆς δύο μελέται : H. W. Catling - A. Millett. «*A study on the inscribed Stirrup Vases from Thebes*». *Archaeometry* 8 (1965) 3—85· (=Catling - Millett)· E. Hallager. «*Linear B and Linear A inscriptions from the excavations at Kastelli, Khania, 1964—1972*». *Opuscula Atheniensi* 11 (=Hallager).

Ὡς βάσις τοῦ συσχετισμοῦ λαμβάνονται κατὰ σειράν : I ἡ ἀρίθμησις τῆς παρούσης ἐκδόσεως (σσ. 223—228), II ἡ ἀρίθμησις τῆς ἐκδόσεως τοῦ Raison (σσ. 229—233), III ἡ ἀρίθμησις τῆς ἐκδόσεως τοῦ Pugliese - Carratelli (σσ. 235—237), IV ἡ ἀρίθμησις τῶν ἐκδόσεων MT I, MT II καὶ MT III (σσ. 239—240), V ἡ ἀρίθμησις τοῦ Müller (σσ. 241—242), VI ἡ ἀρίθμησις τῶν φωτογραφιῶν τοῦ ΓΑΙ (FOTO DAI, σσ. 243—244), VII ἡ ἀρίθμησις τῶν Catling - Millett (σ. 245), VIII ἡ ἀρίθμησις τοῦ Hallager (σ. 247).

Ἡ παροῦσα ἔκδοσις διακρινομένη διὰ τὴν ἄκραν ἐπιμέλειαν μετὰ τῆς ὁποίας εἶναι συντεταγμένη εἰς πάντα τὰ τμήματα αὐτῆς (καθαρῶς φιλολογικὰ—ἱστορικὰ—ἀρχαιολογικὰ) ἀποτελεῖ ἄριστον δείγμα τῆς φιλοπονίας, μεθοδικότητος καὶ συστηματικότητος τῆς συγγραφῆς κατὰ τὴν μεταγραφὴν, ἀπόδοσιν καὶ ὑπομνηματισμὸν ὄλων τῶν κειμένων τὰ ὁποῖα κατέστη δυνατόν νὰ ἐπισημάνη, ὡς καὶ κατὰ τὴν σύνταξιν τῶν διαφόρων καταλόγων. Ὁ τρόπος, τέλος, ἀντιμετωπίσεως πολλαπλῶν προβλημάτων, φιλολογικῶν ἱστορικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν, ἀπηχεῖ μίαν εἰς βάθος γνώσιν ὅχι μόνον τῶν θεμάτων τὰ ὁποῖα ἀφοροῦν εἰς τὰ κείμενα τῆς Γραμμικῆς Γραφῆς Β, ἀλλὰ καὶ τοῦ μυκηναϊκοῦ πολιτισμοῦ ἐν τῷ συνόλω του.